

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Пенцака Павла Васильовича «Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

«05» лютого 2025 р.

1. Виконання освітньо-наукової програми

Аспірант Пенцак Павло Васильович у повному обсязі виконав індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Пенцак Павло Васильович у процесі виконання освітньо-наукової програми здобув ґрунтовні знання за фахом, повною мірою опанував окреслений програмою обсяг загальнонаукових навичок та компетентностей, необхідних для реалізації наукового дослідження, а також пов'язаних із формуванням у здобувача загальнонаукового світогляду та дотриманням норм професійної етики, зокрема тих, котрі стосуються: планування та організації дослідження, його безпосередньої реалізації відповідно до визначених мети й завдань, застосування комплексу методів і технологій, у тому числі інформаційно-комунікаційних, необхідних для отримання, структурування, аналітичного опрацювання даних, їх узагальнення і систематизації.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Пенцака Павла Васильовича затверджений рішенням вченої ради факультету суспільних наук Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 3 від 10.11.2020 року).

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Попадич Олена Олександрівна.

Термін виконання роботи: 2020-2025 роки.

Аспірант Пенцак Павло Васильович послідовно виконав усі складові затвердженого індивідуального плану наукової роботи у чітко встановлені терміни, що було підтверджено результатами обговорення відповідних проміжних, піврічних та річних звітів на засіданнях кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

3. Актуальність теми дослідження. У складних умовах сьогодення та з огляду на війну в Україні суттєво зросла актуальність проблеми формування громадянських рис майбутнього офіцера, який має дотримуватись, окрім конституційних законів, ще й професійних обов'язків, відчуваючи відповідальність за майбутнє Вітчизни та всього світу. Продиктовані суспільством ідеї, норми, погляди та ідеали позначаються на громадянській свідомості формувальної особистості. Утім задля досягнення їх гармонії потрібна цілеспрямована виховна діяльність. Завдяки сформованій самосвідомості особистість може оцінювати соціальні явища та процеси, особисті вчинки та дії з погляду суспільних інтересів. Основною ціллю громадянсько-патріотичного виховання є формування громадянсько-патріотичної позиції як інтегративної риси індивіда. Формування громадянсько-патріотичної позиції особистості відбувається в кількох аспектах (політичний, соціальний, культурний, професійний). Окрім знанневих і поведінкових складових, у процесі громадянсько-патріотичного виховання української молоді важливим стає виховання низки цінностей: ключові європейські та національні цінності, ставлення до суспільства та до професійного обов'язку, ставлення людини до самої себе та до інших, ціннісний бар'єр від ворожої ідеології тощо. Надзвичайно актуальною й затребуваною є проблема громадянсько-патріотичного виховання військовослужбовців (передусім майбутніх офіцерів), діяльність яких безпосередньо пов'язана з рівнем сформованості їхньої громадянсько-патріотичної позиції. Важливо пам'ятати, що велика частка фахової діяльності майбутніх офіцерів відбувається за екстремальних умов. Ключові положення стосовно їхнього виховання визначено в державній документації. Формування громадянсько-патріотичних дій майбутніх офіцерів регулюють як освітніми документами (Закони України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Стратегії національно-патріотичного виховання (2019)), так і галузевими документами («Про військовий обов'язок та військову службу» (1992), «Стратегії воєнної безпеки України» (2021)) тощо. Професійний особовий склад Збройних сил України підтримують, удосконалюючи систему кадрового менеджменту, готуючи до військової служби та військово-патріотичного виховання молодь (Про Стратегію воєнної безпеки України, 2021), а підготовка українців до військової служби неодмінно передбачає громадянсько-патріотичне виховання (Про військовий обов'язок та військову службу, 1992). Аналіз психолого-педагогічних джерел засвідчує, що науковці переважно обґрунтовують загальні теоретичні засади громадянсько-патріотичного виховання.

Водночас бракує досліджень, пов'язаних із пошуком форм і методів формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх військових фахівців у контексті їхнього індивідуального розвитку та конкретної діяльності, а це негативно впливає на результати теорії й практики вирішення проблеми. У нинішній практиці громадянсько-патріотичного виховання є чимало протиріч, які необхідно вирішувати. Зокрема йдеться про вимоги суспільства до громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів та реальний ступінь такого виховання; теоретично ймовірний ступінь громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів і недостатнє практичне виконання цього; вимоги до оновлення змісту, форм, методів і засобів формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів та брак рівня реалізації окреслених вимог на практиці.

Актуальність дослідження полягає в потребі підвищення ефективності громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів, формування у них громадянської ідеології, їхньої підготовки до громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів та підлеглих у подальшій фаховій діяльності. Ключове завдання при цьому – формування виховного середовища, яке безпосередньо позначатиметься на освітньому процесі та його результатах. Таке середовище допоможе краще зрозуміти особистість курсанта, забезпечивши йому при цьому умови для творчого розвитку. Організація зазначеного середовища передбачає застосування інтегративного підходу, в якому органічно поєднуються ключові функції вищої військової освіти – навчальна та виховна.

Отже, актуальність поглиблення теоретичного і практичного досвіду формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів, необхідність модернізації форм, методів, засобів її ефективного формування в сучасних умовах зумовили тему дослідження «**Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах**».

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Пенцака Павла Васильовича на тему «Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах» виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «Розвиток вітчизняної педагогічної освіти в світовому контексті» (державний реєстраційний номер №0118U004996). Тему дослідження затверджено на засіданні вченої ради ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №8 від 17.11.2020). Тему дослідження уточнено на засіданні вченої ради ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №1 від 28.01.2025).

5. Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації

У дисертації Пенцака Павла Васильовича здійснено теоретичне узагальнення та вирішено наукове завдання щодо формування громадянсько-

патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах.

6. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Аспірантом Пенцаком Павлом Васильовичем на основі отриманих результатів дослідження: вперше теоретично обгрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів (побудова системи формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищій військовій школі на основі інтеграції громадянського, національного, патріотичного виховання з урахуванням специфіки професійної діяльності; розвиток професійно ціннісних орієнтацій на основі концепції формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів; застосування інноваційних форм і методів, спрямованих на формування громадянсько-патріотичної позиції за професійної підготовки, під час виконання навчально-бойових завдань); розроблено концептуальні засади та модель формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах, структуру якої утворюють наукові підходи і принципи; педагогічні умови; критерії, показники та результат – динаміка сформованості громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів; уточнено поняття «громадянсько-патріотична позиція майбутніх офіцерів» – якість особистості, яка полягає у прийнятті певних моральних принципів, ідеалів, цінностей, переконань і виявляється у громадянській та національній свідомості, вірності військовому обов'язку, офіцерській честі та гідності, самовідданому служінню Батьківщині; удосконалено методику громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів; у подальшому розвитку набудуть положення щодо виховного процесу у вищій військовій школі.

7. Обгрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертації П.В. Пенцака, є обгрунтованими й вірогідними, отриманими у процесі аналізу теорії й практики проблеми формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів з використанням сучасних методів дослідження та статистичної обробки. Досягнуті результати адекватні поставленим цілям та завданням дослідження.

Робота виконана на належному науковому рівні з використанням сучасних методів аналізу інформації та обробки кількісних показників. Для вирішення поставлених завдань було використано комплекс методів дослідження: теоретичних (вивчення філософської, спеціалізованої, психологічної та педагогічної літератури) – для визначення теоретико-методологічних засад дослідження й обгрунтування основних теоретичних положень та виокремлення шляхів вирішення проблеми; емпіричних (педагогічне спостереження, аналіз результатів діяльності, бесіди,

анкетування, експертні оцінки, тестування, інтерв'ювання, ранжування) – для визначення рівнів сформованості громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів; педагогічний експеримент – для перевірки дієвості педагогічних умов; статистична обробка експериментальних даних для опрацювання й узагальнення результатів експериментальної роботи, визначення їх достовірності.

Статистичні розрахунки отриманих результатів досліджень проводили з використанням ліцензійних пакетів аналізу даних і програми Microsoft Excel 2007. Загалом в експерименті на різних етапах брали участь 432 особи, 24 викладачі та командири підрозділів, 108 випускників вищих військових навчальних закладів, 300 курсантів – майбутніх офіцерів. Контрольні й експериментальні групи налічували по 150 курсантів. Статистична вагомість результатів була підтверджена за допомогою t -критерію Стюдента. Перевірка нуль-гіпотези (H_0) продемонструвала відсутність істотних відмінностей між вибірками для ступеня достовірності 0,05 (вірогідність 5 %), що свідчить про ефективність реалізованих педагогічних умов формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищій військовій школі.

Процес дослідження структурований логічно та коректно з методичної точки зору відповідно до мети та завдань, із забезпеченням послідовного характеру зв'язку результатів, отриманих на різних етапах роботи. Саме такий підхід гарантував відповідність висновків поставленим завданням; чіткість та характер їх формулювання повною мірою відображає наукові положення, висвітлені в дисертації. Наведені в дисертації таблиці та рисунки розміщені логічно за текстом роботи, з яким вони безпосередньо пов'язані, доповнюють його; увиразнюють та візуалізують важливі результати.

Обґрунтованість наукового дослідження, результатів та висновків забезпечено логікою подання матеріалу, послідовністю викладу, а також апробацією результатів дослідження. Апробація основних результатів дисертації здійснювалася на наукових семінарах, засіданнях кафедри, на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Вищенаведене свідчить, що наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані у дисертаційному дослідженні Пенцака П. В., є обґрунтованими, достовірними, що підтверджується відповідним обсягом фактичного матеріалу.

8. Теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що з'ясовано, що формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів – комплексна проблема, яка інтегрує основні напрями виховання: громадянське, моральне, національне, правове, патріотичне. Невизначеність поняття «громадянсько-патріотична позиція» обумовлює неоднозначність його трактування: моральний принцип, напрями реалізації життєвих прагнень, почуття, ціннісне ставлення, кут зору, переконання, складна

інтерактивна якість, результат громадянсько-патріотичного виховання. Громадянсько-патріотична позиція майбутніх офіцерів – це якість особистості, яка полягає у прийнятті певних моральних принципів, ідеалів, цінностей, переконань і виявляється у громадянській та національній свідомості, вірності військовому обов'язку, офіцерській честі та гідності, самовідданому служінню Батьківщині.

Аналіз сутності громадянсько-патріотичної позиції дає підстави виокремити такі її аспекти: особистісно-мотиваційний (професійний) аспект, що зумовлює професійний обов'язок, громадянську спрямованість, усвідомлену готовність і прагнення діяти задля інтересів Батьківщини та її громадян; морально-ціннісний аспект, що стає моральним принципом, системою ціннісних орієнтацій та ставлень; діяльнісно-поведінковий аспект, що проявляється в ініціативності, усвідомленні дій та способів реагування у проблемних ситуаціях.

Структуру моделі формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах утворюють наукові підходи і принципи; педагогічні умови; критерії, показники та результат – динаміка сформованості громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Запропоновано комплекс підходів щодо вироблення громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у військовій вищій школі: системний та інтегративний, аксіологічний та культурологічний; особистісно орієнтований та діяльнісний, середовищний та історичний. На їх основі обґрунтовано принципи формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів як системи.

Серед принципів формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах ми виокремлюємо такі: взаємного потенціювання (когеренцію, підсилення) особистісних і професійних аспектів; пріоритету національної свідомості та гідності; зв'язку виховання з життям; системності і наскрізності; єдності навчальної та виховної діяльності, гуманізації, демократичності.

Першою педагогічною умовою є побудова системи формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах на основі інтеграції громадянського, національного, патріотичного виховання з урахуванням специфіки професійної діяльності. Реалізація цієї умови здійснювалася шляхом конструювання змісту Програми громадянсько-патріотичного виховання курсантів, у якій враховувалася специфіка професійної діяльності майбутніх офіцерів. Другою педагогічною умовою є розвиток професійно ціннісних орієнтацій на основі концепції формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Третя педагогічна умова передбачала вибір та використання форм і методів формування громадянсько-патріотичної позиції у процесі професійної підготовки (виконання навчально-бойових завдань), яка спрямовувалася на розвиток мотивації, набуття знань і

формування вмінь спілкування й поведінки, діагностику рівня вихованості й рефлексію щодо подальших дій.

Розроблено критерії сформованості громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів: когнітивний – «сприйняття громадянсько-патріотичних знань», мотиваційно-ціннісний – «переживання громадянсько-патріотичних цінностей», ситуативно-поведінковий – «поведінка та дотримання правил прояву громадянсько-патріотичної позиції».

Обґрунтовано показники критеріїв. Показниками когнітивного критерію «сприйняття громадянсько-патріотичних знань» є: потреба в поповненні громадянсько-патріотичних знань; погляди на громадянсько-патріотичне виховання; визначення громадянсько-патріотичних цілей та ідеалів; усвідомлення змісту і сенсу таких громадянсько-патріотичних цінностей, як честь, гідність, справедливість, співчуття, толерантність. Показники мотиваційно-ціннісного критерію «переживання громадянсько-патріотичних цінностей»: усвідомленість вибору військової професії; переконаність у громадянській справедливості; толерантність, принциповість та критичність в оцінках громадянсько-патріотичної позиції та вчинках людей; категоричність у відстоюванні громадянсько-патріотичної позиції; сприйняття національних традицій, громадянська та національна свідомість. Показниками ситуативно-поведінкового критерію «поведінка та дотримання правил прояву громадянсько-патріотичної позиції» є: вміння виявляти толерантність, співчуття та допомогу у ставленні до інших, відповідальність та виконання службового обов'язку, громадянська активність та ініціативність. На основі визначених критеріїв і показників охарактеризовано рівні сформованості громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів: високий, середній, початковий.

Уточнено поняття «громадянсько-патріотична позиція майбутніх офіцерів» – якість особистості, яка полягає у прийнятті певних моральних принципів, ідеалів, цінностей, переконань і виявляється у громадянській та національній свідомості, вірності військовому обов'язку, офіцерській честі та гідності, самовідданому служінню Батьківщині; удосконалено методику громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів; у подальшому розвитку набудуть положення щодо виховного процесу у вищій військовій школі.

Практичне значення дослідження полягає у розробці програми громадянсько-патріотичного виховання курсантів, яка враховувала особливості їх професійної діяльності, низки виховних заходів громадянсько-патріотичного спрямування; конкретизації форм та методів виховання, а також у розробці методичних рекомендацій для організації цілісного виховного процесу у вищих військових навчальних закладах. Результати дослідження можуть бути використані при складанні навчальних планів, програм, навчальних та методичних посібників, проведенні науково-педагогічних досліджень, а також у процесі розробки науково-методичного забезпечення громадянсько-патріотичного виховання

у вищій військовій школі. Результати дослідження можуть бути використані у практиці громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів, зокрема для розробки методичних посібників для викладачів та командирів.

Основні результати дослідження **впроваджено** в освітній процес: Національної академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного (довідка №362/1 від 16.02.2023 р.), Національного університету цивільного захисту України Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля (довідка №8937-01-05 від 27.02.2023 р.), Льотної академії Національного авіаційного університету (довідка №568/1 від 28.02.2023 р.) та на курсах підвищення кваліфікації для викладачів військових закладів вищої освіти у НПУ імені М.П. Драгоманова у процесі викладання педагогічної та військової психології (довідка №67 від 22.12.2022 р.).

9. Оцінка мови та стилю

Дисертацію написано згідно зі стилістикою наукових робіт та дисертаційних праць із коректним використанням відповідних мовностилістичних засобів, зокрема педагогічної та спеціальної термінології. Стил викладення матеріалів – науковий текст дисертації характеризується чіткою композиційною структурою, між розділами дисертації, як частинами комплексного наукового дослідження, прослідковується логічний причинно-наслідковий зв'язок, окремі найбільш важливі дані у структурі тексту репрезентовано за допомогою рисунків та таблиць. Викладені матеріали дисертації характеризуються об'єктивністю аналізу, точністю формулювань та аргументацією тверджень. Спосіб подання матеріалів дослідження, наукових положень дисертації, висновків та рекомендацій забезпечують зрозумілість та доступність їх сприйняття.

10. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертаційна робота Пенцака П.В. на тему «Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах» є завершеною науковою працею, яка за глибиною проведеного дослідження, його актуальністю, новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, змістом, обсягом та оформленням відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Структура та обсяг дисертації визначаються метою, завданнями, об'єктом та предметом дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел (209 найменувань, із них 8 – іноземними мовами), 5 додатків на 39 сторінках. Загальний обсяг – 275 сторінок, із них 194 сторінки основного тексту. Робота містить 38 таблиць, 2 рисунки.

За формальними ознаками робота відповідає чинним вимогам, які висуваються до оформлення дисертації Міністерством освіти і науки України.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертація повністю відповідає паспорту галузі 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

12. Зауваження та рекомендації

У процесі написання дисертаційної роботи П.В. Пенцаком були враховані усі зауваження та рекомендації, надані науково-педагогічними працівниками кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» у процесі попередніх обговорень роботи під час проміжних, піврічних та річних звітів Пенцака П.В. на засіданнях кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Відмічені зауваження та побажання носять суто рекомендаційно-консультативний характер і в жодній мірі не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, а також не зменшують рівнів її наукової новизни та практичної значущості, і відтак не є перешкодою для її подання в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

13. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим Наказом Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017р. (зі змінами та доповненнями)

Дисертаційна робота Пенцака Павла Васильовича щодо поданої до захисту дисертаційної роботи за темою «Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах» повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

14. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації.

Основні положення дисертаційного дослідження викладено в 19 наукових працях, з яких 6 статей (2 – у співавторстві) – у наукових фахових виданнях України у галузі педагогіки – опубліковані основні результати дисертації, 6 публікацій (2 – у співавторстві) – засвідчено апробацію матеріалів дисертації, 7 праць (3 – у співавторстві) – додатково відображають результати дисертації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Pentsak P. Approaches to the formation of civil-patriotic position of future officer. Педагогіка. Соціальна робота. 2020. 2(47): 121–124.

DOI:<https://doi.org/10.24144/2524-0609.2020.47.121-124>

URL:<http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/218360>

ISSN 2524-0609

(Наукове фахове видання України)

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: громадянсько-патріотична позиція, громадянськість, патріотизм, громадянсько-патріотичне виховання, громадянські цінності, методи виховання, майбутні офіцери.

KEY WORDS: civic-patriotic position; citizenship; patriotism; civic-patriotic education; civic values; methods of education; future officers.

2. Пенцак П. В. Педагогічні умови виховання громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Інноваційна педагогіка. 2021. 39: 257–260.

DOI:<https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/39.52>

URL:<http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/39/54.pdf>

ISSN 2663-6085

(Наукове фахове видання України)

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: громадянсько-патріотичне виховання, громадянсько-патріотична позиція, майбутні офіцери, військовий вищий заклад освіти, педагогічні умови.

3. Пенцак П. В. Напрями й особливості формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. 37(2): 296–301.

DOI:<https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-2-44>

URL: http://aphn-journal.in.ua/archive/37_2021/part_2/46.pdf

ISSN 2308-4855 (Print) ISSN 2308-4863 (Online)

(Наукове фахове видання України)

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: громадянсько-патріотична позиція, патріотизм, цінності, методи виховання, майбутні офіцери.

4. Пенцак П. В. Методика та результати експериментального дослідження виховання громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів Інноваційна педагогіка. 2022. 44(1): 181–184.

DOI:<https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/1.37>

URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/44/part_1/37.pdf

ISSN 2663-6085

(Наукове фахове видання України)

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: громадянсько-патріотична позиція, майбутні офіцери, методика дослідження, педагогічний експеримент, компоненти, критерії, рівні.

5. Кузьменко Р., Тимко А., Пенцак П., Рій В. Сучасні підходи до громадянсько-патріотичної підготовки майбутніх офіцерів у військових закладах вищої освіти. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки. 2021. 2(25): 87-100.

DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v25i2.784>

URL:

<https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/784>

ISSN 2617-8230(Online)

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачу належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження, реалізації етапів дослідження, інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: громадянсько-патріотична підготовка; патріотизм; цінності; методи виховання; майбутні офіцери.

6. Пенцак П. В., Рій В. Б. Науково-методичне забезпечення виховання громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Інноваційна педагогіка. 2022. 50(2):19-23.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.3>

URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/50/part_2/3.pdf

ISSN 2663-6085

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачу належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження, реалізації етапів дослідження, інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: громадянсько-патріотична позиція, громадянсько-патріотичне виховання, майбутні офіцери, військові заклади вищої освіти, науково-методичне забезпечення, морально-психологічне забезпечення.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Дуфанець І. Б., Пенцак П. В., Миколайчук В. В. Змішане навчання, як сучасна форма освіти. Інноваційні технології в процесі підготовки фахівців. Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 25-26 березня 2021 року : збірник наукових праць [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України, Вінницький національний технічний університет [та інш.]. Вінниця : ВНТУ, 2021. С. 23-24.

(Здобувачу належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження, реалізації етапів дослідження, інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку)

8. Задорожний І. І., Пенцак П. В., Рій В. Б. Аналіз системи автомобільної підготовки курсантів у вищому військовому навчальному закладі та пропозиції по її вдосконаленню. The IX International Science

Conference «Problems and tasks of modern science and practice», November 15 –17, 2021, Bordeaux, France, 2021. P.p. 287- 293.

(Здобувачу належить провідна роль в формулюванні дислайну дослідження, реалізації етапів дослідження, інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку)

9. Пенцак П. В. Особливості формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів в умовах цифрового суспільства. Телекомунікаційний простір ХХІ сторіччя: ринок, держава, бізнес: Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 22- 23 грудня 2020 року) / Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУТ. Київ, 2020. С. 191-194.

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

10. Пенцак П. В. Інфокомунікації в контексті формування сучасної культури військовослужбовця. Інформація та соціальні комунікації сучасного світу: тренди глобалізації. Збірник матеріалів міжнародного круглого столу. 12 травня 2021 р., м. Київ / укладачі О.М. Шеремета, Н.А. Дубовик. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. С. 41-42.

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

11. Пенцак П. В. Сутність та особливості формування громадянської позиції майбутніх офіцерів Перспективи розвитку науки, освіти та технологій в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 22 лютого 2022 р.). Полтава: ЦФЕІД, 2022. С. 12-13.

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

12. Пенцак П. В. Сутність та особливості формування патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Scientific Collection «InterConf», (101): with the Proceedings of the 11th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century» (March 6-8, 2022). Ottawa, Canada: Methuen Publishing House, 2022. P.p.141-146.

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

13. Пенцак П. В. До проблеми формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Педагогічні інновації у фаховій освіті збірник. наук. праць, 2020. 11:87-93.

ISSN 2307- 3594

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

14. Пенцак П., Тимко А., Єрмоленко С., Задорожний І. Застосування елементів гейміфікації у навчальній дисципліні «Автомобільна техніка» (в тому числі автомобільна підготовка). Педагогічні інновації у фаховій освіті. 2022. 12:49-55.

ISSN 2307- 3594

(Здобувачу належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження, реалізації етапів дослідження, інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку)

15. Пенцак П., Семененко А. Громадянсько-патріотичне виховання майбутніх офіцерів в умовах сьогодення. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи. 2022. 11:75-79.

ISSN 2663-9718

(Здобувачу належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження, реалізації етапів дослідження, інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку)

16. Пенцак П. В. Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів в контексті національного виховання: Методичні рекомендації. Львів, 2021. 32 с.

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

17. Пенцак П. В. Педагогічна підготовка керівного складу до виховної діяльності: метод. рек. Львів : Сполом, 2022. 24 с.

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

18. Рій В. Б., Пенцак П. В. Моделювання навчально-тренувальних занять з водіння бойових машин. Інноваційна педагогіка. 2022. 50(2): 30-34.

ISSN 2663-6085

(Здобувачу належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження, реалізації етапів дослідження, інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку)

19. Пенцак П. Сучасні вимоги до громадянсько-патріотичної підготовки майбутніх офіцерів у ВВНЗ. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи. 2024. 14: 55–61.

ISSN 2663-9718

(Здобувач самостійно провів всі етапи дослідження та підготував публікацію до друку)

15. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

За допомогою антиплагіатної інтернет-системи StrikePlagiarism.com було здійснено перевірку дисертації Пенцака Павла Васильовича на тему «Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії та встановлено коефіцієнт подібності 1: 8.8% та коефіцієнт подібності 2: 3%. Визначені за допомогою програми антиплагіатної інтернет-системи StrikePlagiarism.com текстові співпадіння

(цитування) мають посилання на відповідні джерела і внесені до списку використаної літератури. Запозичення (співпадіння) в тексті не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові матеріали є власним напрацюванням аспіранта, текст дисертації є оригінальним. Робота є самостійною і рекомендується до захисту.

Положення дисертації апробовано на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 7 від 5 лютого 2025 року). За результатами засідання ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів та рекомендувати до захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційну роботу Пенцака Павла Васильовича на тему «Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Головуюча на засіданні
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри
загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи

Оксана ПОВІДАЙЧИК

Підпис д. пед. н., проф. О. Є. Повідайчик

засвідчую

Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК